

Bankjegyzsgáló gépek bevizsgálása

Az MNB pénzkibocsátói jogköréből adódóan nagy hangsúlyt helyez a forgalomban lévő bankjegyek valódiságának, forgalomképességének biztosítására. Ennek érdekében az MNB a bankjegyek feldolgozásáról, forgalmazásáról, valamint hamisítás elleni védelmével kapcsolatos technikai feladatokról szóló **19/2019. (V.13.) MNB rendeletben** (a továbbiakban: Rendelet) szabályozza a bankjegyek forgalmazásának és feldolgozásának feltételeit.

A készpénzkezeléssel hivatásszerűen foglalkozók (pénzfeldolgozók és pénzforgalmazók) csak azt követően forgathatják vissza a bankjegyeket a készpénzforgalomba, ha azok valódiságát és forgalomképességét megvizsgálták, és azokat valódinak és forgalomképesnek minősítették. A forintbankjegyek gépi valódiság- és forgalomképességi vizsgálatát az MNB által bevizsgált és az MNB jegyzékben közzétett bankjegyzsgáló géppel kell elvégezni.

A bevizsgálási eljárás menete

Feltétel

Bevizsgálási eljárás csak a Rendelet 9. §-ban előírt feltételeknek megfelelő bankjegyzsgáló géptípus esetén folytatható le.

Bevizsgálást az MNB csak teljes bankjegyzsgáló gépen végez.

A bankjegyzsgáló gép bevizsgálását a gyártó, a forgalmazó vagy az üzemeltető (a továbbiakban együtt: Igénylő) kezdeményezheti.

Bevizsgálás kezdeményezése

Igénylőnek a Rendelet szerinti, mellékelt „Igénybejelentő lap” formanyomtatványon kell bejelentenie bevizsgálási igényét. Igényéhez mellékelnie kell a Rendelet 10. § (3) bekezdésében felsorolt alábbi - elsősorban magyar nyelvű, ennek hiányában angol nyelvű - dokumentumokat:

1. a bevizsgálandó bankjegyzsgáló gép működésére vonatkozó, a következő információkat tartalmazó dokumentumok:

- a bankjegyzsgáló géppel ellenőrizhető címletek és képhelyzetek,
- a bankjegyzsgáló géppel ellenőrizhető biztonsági elemek és a biztonsági elemek ellenőrzési módjának leírása,
- a bankjegyzsgáló gép újabb hamisítványok ellenőrzésére való alkalmasság tételi lehetősége, az átalakítás módja és az átalakítás felhasználó általi ellenőrizhetősége,
- a bankjegyzsgáló gép megbízható működése érdekében szükséges karbantartás módja és gyakorisága,
- a bankjegyfeldolgozó és -válogató gép esetében a bankjegy-beadagolás módja és a forgalomképesség szerinti válogatási küszöbértékek módosítási lehetőségének módja,
- a bankjegy-visszaforgató gép esetében a forgalomképesség szerinti válogatási küszöbértékek módosítási lehetőségének módja,

2. a bevizsgálandó bankjegyzsgáló gép felhasználói kézikönyve,

3. a bevizsgálandó bankjegyzsgáló gép karbantartásának módját tartalmazó dokumentum.

A bankjegyzsgáló gépek bevizsgálását és jegyzékbe való felvételét a gyártó, a forgalmazó vagy az üzemeltető jogosult kezdeményezni, a mellékelt igénybejelentő lapon. Az igénybejelentő lapot a dokumentumokkal együtt kell elküldeni

- e-mailben a bevizsgalas@mnbb.hu címre, vagy
- postán a Magyar Nemzeti Bank Készpénzlogisztikai igazgatóság, 1850 Budapest címre.

[Igénybejelentő lap](#)

Fontos!

Az MNB a csatolt dokumentumokat és információkat ellenőrzi, és hiányosság esetén hiánypótlásra hívja fel az Igénylőt.

A bevizsgálás csak a szükséges dokumentumok és információk tartalmilag megfelelő, teljes körű rendelkezésre bocsátását követően végezhető el.

Kapcsolatfelvétel, egyeztetés

Igénylő a bevizsgálás kezdeményezése előtt, illetve azt követően is egyeztethet az MNB-vel a bevizsgálással kapcsolatos kérdései tisztázása céljából.

Sikeres igénybejelentést követően egyeztetni szükséges a bevizsgálás időpontjára és helyszínére, a helyszín kiválasztása alapján az ahhoz kapcsolódó, valamint az egyéb kérdésekre vonatkozóan.

A helyszín azért lényeges, mert az MNB csak teljes berendezést vizsgál be, így előzetesen tisztázni kell, hogy a berendezés beszállítható az MNB-be vagy nem.

A bevizsgálással kapcsolatos szabályozási, jogszabály-értelmezési kérdésekben Ferincz Judit (e-mail: ferinczj@mnbb.hu), a bevizsgálási eljárás lefolytatásával kapcsolatos technikai kérdésekben Stoffán Gellért (tel.: +36 30 550 2015) ad felvilágosítást (e-mail: bevizsgalas@mnbb.hu).

A fentiekkel kapcsolatos kérdéseik tekintetében munkanapokon

8.00-16.00 óráig

állunk rendelkezésükre.

Bevizsgálás az MNB-ben

A géptípus szállíthatósága esetén a bevizsgálás helyszíne az MNB Logisztikai központja.

A bevizsgálást megelőzően az Igénylő az egyeztetés során megadja a beléptetéshez szükséges adatokat a szállító járműre és annak vezetőjére, valamint a berendezést kísérő személyekre vonatkozóan pl: rendszám, személyi adatok stb.).

Az MNB-ben történő bevizsgálás az Igénylő számára ingyenes.

Bevizsgálás az MNB-n kívül

Amennyiben a géptípus nem szállítható, a bevizsgálás helyszíne az Igénylő által biztosított hely. A bevizsgáláshoz szükséges feltételeket a bevizsgálás helyszínén az Igénylő biztosítja, így különösen azt, hogy a bevizsgálás helyszínén a bevizsgálásban résztvevőkön kívül más személy ne tartózkodjon, és a tesztcsomag bevizsgálás alatti elkülönített kezelése megoldható legyen.

Külső helyszínen történő bevizsgáláshoz szükséges az Igénylő részéről

- egy felelősségvállalási nyilatkozat cégszerű aláírása és előzetes beküldése az MNB-be,
- a tesztcsomag értékének megfelelő összegre szóló bankgarancia nyilatkozat előzetes benyújtása, valamint
- a szükséges tesztcsomag pénzzállító szervezet útján történő el- és visszaszállítása.

A szükséges nyomtatványokat az MNB biztosítja.

A tesztcsomag elszállítására csak a bankgarancia benyújtását és elfogadását követően kerülhet sor. A szállítás költsége Igénylőt terheli.

A bevizsgálás rövid folyamata

A bevizsgálás az adott géptípust röviden bemutató ismertetéssel kezdődik, igény esetén egy előzetes próbafuttatás engedélyezhető.

Ezt követően kerül sor az egyes vizsgálatok elvégzésére „a bevizsgálás részei” -nél jelzett sorrendben, melyeket az Igénylő képviselője végez az MNB által biztosított tesztcsomag felhasználásával.

Fontos követelmény, hogy - a visszakeresési rendszert érintő vizsgálat kivételével – a vizsgálatoknál a gép által támogatott minden címletre és képhelyzetre kiterjedően kell végezni a tesztelést, továbbá, hogy a hamisítvány-kiszűrésre való képesség vizsgálatánál csak egy befejezett futtatás engedélyezett képhelyzetenként.

Az MNB a bankjegyzvizsgáló gép képességeinek bevizsgálási eredményeit részletesen dokumentálja a bevizsgálási eljárás folyamatában, s annak lezárását követően állapítja meg a bevizsgálás eredményét.

A bevizsgálás részei

A bevizsgálás célja annak megállapítása, hogy az adott géptípus

- a) képes-e címlethelyesen felismerni a valódi forintbankjegyet,
- b) képes-e a hamis, illetve a nem egyértelműen valódi bankjegyeket kiszűrni,
- c) képes-e forgalomképesség szerint osztályozni a bankjegyeket,
- d) megőrzi-e az ügyfél által működtetett gép esetében a befizetett hamis bankjegyek befizetőjére illetve a számlatulajdonosra vonatkozó információkat, valamint tud-e a gép helyes információkat szolgáltatni a hamisítványok adatainak számlatulajdonoshoz történő hozzárendeléséhez.

Az egyes vizsgálatok

A forintbankjegy felismerő képesség vizsgálata

A bankjegyeket, a gép által kezelni képes összes képhelyzetben és címletben, az Igénylő képviselője a gépbe adagolja. Ha a gép nem támogat minden címletet, további, korlátozott számú (3-4 db) bankjegy adagolásával az MNB megbizonyosodik arról, hogy a gép tényleg visszautasítja-e azokat. A vizsgálat valódi, törvényes és forgalomképes bankjegyekből álló tesztcsomaggal történik.

A vizsgálat értékelése:

- A gépnek a bankjegyek legalább 90%-át címletenként címlethelyesen, valódinak kell elfogadnia.
- A gép a legfeljebb 10%, nem címlethelyesen kiválogatott bankjegyek egyikét sem azonosíthatja más címletként.
- Az ügyfél által működtetett gép a bankjegyek legfeljebb 1 %-át sorolhatja hamisgyanús (2.) kategóriába.

Hamisítvány kiszűrő képesség vizsgálata

A tesztcsomag minden darabját a gép által kezelni képes összes képhelyzetben a géppel el kell adagoltatni. A vizsgálat gépi szempontból releváns hamis bankjegyekből összeállított tesztcsomaggal történik.

A vizsgálat értékelése:

- A gép akkor teljesíti a hamisítvány kiszűrési vizsgálat követelményeit, ha a vizsgált hamisítványokat nem osztályozza valódi bankjegyek (4a/4b vagy B1/B2 kategóriába).
- Ügyfél által kezelt gépnek a tesztelt hamisítványok legalább 90 %-át 2. vagy 3. kategóriába el kell tárolnia (azaz hamisgyanús vagy nem egyértelműen valódi).
- Valódi bankjegyek használata esetén a valódi bankjegyek legalább 90%-át 4a/4b vagy B1/B2 kategóriába (azaz valódinak) sorolja.

A forgalomképesség felismerési képesség vizsgálata

A tesztcsomagban lévő bankjegyeket a gép által támogatott minden orientációban el kell adagoltatni a géppel.

Az ügyfél által kezelt, valamint a 6 bankjegy/sec feldolgozási sebességet meg nem haladó sebességgel működő gépeknél a tesztcsomag szennyezett bankjegyei egynegyed része kerül futtatásra címletenként. A vizsgálat sérült, a forgalomban elhasználódott és bevonás alatti bankjegyekből álló tesztcsomaggal történik.

A vizsgálat értékelése:

- A gép a tesztbe bevont bankjegyeknek legfeljebb 10%-át minősíti forgalomképesnek (4a vagy B1 kategória).
- Minden sérülés kategóriából legalább 10 darab bankjegyet 1, 2, 3 vagy 4b, illetve A vagy B2 kategóriába sorol.
- A forgalomból bevont bankjegyverziók minden darabját 4a és B1 kategórián kívül sorolja.

A visszakeresési rendszer vizsgálata

Erre a vizsgálatra - a bankjegy-kifizető gép kivételével - kizárólag ügyfél által kezelt gép esetében kerül sor.

A bevizsgálás során valódi és hamis bankjegyeket a gép által támogatott valamennyi címletből vegyesen kell adagolni a gépbe, öt eltérő (imitált) számlatulajdonos nevében.

A tranzakciókhoz felhasznált hamisítványok és a befizető egyedi azonosítóját (letéti szám) a tranzakciót megelőzően, a befizető azonosítójával együtt dokumentálja az MNB. A vizsgálat valódi, forgalomképes és hamis bankjegyek felhasználásával történik.

A vizsgálat értékelése:

- A vizsgált gép minden 2. (hamisgyanús), illetve minden olyan 3. (nem egyértelműen valódi) kategóriába osztályozott bankjegy esetében, melyet bevon, képes a számlatulajdonos azonosításához helyes információt szolgáltatni.

A bevizsgálás lezárása

Az MNB a folyamatosan vezetett bevizsgálási eredmények alapján jegyzőkönyvet vesz fel, melyet a bevizsgálásban résztvevők aláírnak.

Közzététel az MNB honlapján

Az MNB a bevizsgáláson az elvárt követelményeknek megfelelő géptípus adatait a bevizsgálást követően közzéteszi a honlapján, az *alkalmazott által működtetett, illetve az ügyfél által kezelt gépek jegyzékében (ún. MNB jegyzékek - lásd Kapcsolódó fájlok).*

A bevizsgált géptípuson kívül az ugyanabba a géptípusba tartozó egy vagy több berendezést is fel lehet tüntetni az MNB jegyzékbe bevizsgálás nélkül, ha a gyártó írásban nyilatkozott, hogy ugyanazzal a hardverrel és szoftverrel működik, mint a bevizsgált géptípus.

Az MNB az MNB jegyzékbe felvett bankjegyzőgépek géptípust záradékkal látja el, ha az adott géptípus valamely bankjegycímletet vagy címletverziót nem kezel.

Az MNB által elvégzett bevizsgálás eredménye kizárólag az MNB által bevizsgált géptípusra és annak a bevizsgáláskor alkalmazott hardver- és szoftver-verziójára vonatkozóan, valamint a bevizsgálás során használt, adott verziószerű tesztcsomag tekintetében érvényes.

Az MNB a bevizsgált géptípusra vonatkozó adatokat az MNB jegyzékbe való felvétel hónapjának utolsó napját követő 1 év elteltével törli az MNB jegyzékből, kivéve, ha Igénylő az év eltelte előtt, vagy - ha bármilyen módon módosult annak valódiság-vizsgáló hardvere, illetve szoftvere – soron kívül kezdeményezi az újbóli bevizsgálást, és a géptípus a bevizsgáláson az elvárt követelményeknek megfelelő.